

A *a*

de **a**¹ [a's] **1** de eerste letter van het alfabet ♦ *het abc: het alfabet; (uitdr) van a tot z: van het begin tot het einde, helemaal; (spreekwoord) wie a zegt moet ook b zeggen: als je ergens mee begonnen bent, moet je het ook afmaken* **2** muzieknoot →

muzieknoten

a² [afkorting] are (= 100 m²)

a- geeft het tegenovergestelde of de afwezigheid van iets aan ♦ *hij is helemaal atechnisch: hij is totaal niet technisch, hij heeft helemaal geen verstand van techniek*

A [afkorting] **1** Ampère; dit is een maat die de sterkte van elektrische stroom aangeeft **2** ter aanduiding van de talenrichting van een middelbare opleiding ♦ *atheneum A*

à [voorzetsel] **1** om het aantal ongeveer aan te geven = tot ♦ *kook de aardappels vijftien à twintig minuten* **2** om aan te geven wat iets per stuk kost ♦ *we kochten vier ijsjes à € 1,50*

het **A4'tje** [-s] vel papier met een formaat van 210 × 297 mm ♦ *ze had drie A4'tjes volgeschreven*

aag-je [zelfst nw] ▼ *een nieuwsgierig aagje: een kind dat heel nieuwsgierig is*

de **aai** [m; -en] keer dat je met je hand zacht over iets of iemand heen strijkt = streling

aai-en [aaide, heeft geaaid] *iemand of iets aaien: iemand of iets aaitjes geven = strelen*

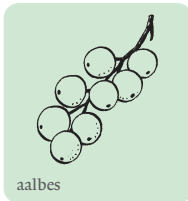
de **aak** [aken] boot met een platte bodem voor vrachtvervoer over rivieren en kanalen

de **aal** [m; alen] vis die lijkt op een slang = paling ♦ (uitdr) *zij is zo glad als een aal: zij is erg slim, geslepen*

de **aal-bes** [-sen] kleine rode bes die in trosjes groeit

de **aal-moes** [aalmoezen] geld dat je aan een bedelaar geeft

de **aal-schol-ver** [m; -s] zwarte zwemvogel met een haakvormige snavel

aalbes

het **aam-beeld** [-en] **1** ijzeren werkblok van een smid **2** middelste van de drie gehoorbeentjes in je oor

de **aam-bei-en** [meervoud] pijnlijke bobbeltjes bij je poepgaatje

aan¹ [bijwoord] **1** op of om je lichaam ♦ *met een trui aan* **2** in werking ↔ uit ♦ *de radio staat aan* **3** in verschillende vaste combinaties ♦ *daar heb ik niets aan; rustig aan; zij is er beroerd aan toe* ▼ *het is aan tussen die twee: ze hebben verkering*

aan² [voorzetsel] **1** om aan te geven dat twee zaken aan elkaar vastzitten ♦ *de poster hangt aan de muur; honden aan de lijn* **2** om aan te geven wie iets krijgt ♦ *geef dit briefje maar aan de juf* **3** in verschillende vaste combinaties van woorden ♦ *aan iemand denken; ik ben aan vakantie toe: ik heb vakantie nodig; mijn vader is aan het afwassen: is bezig af te wassen; we moesten twee aan twee naar voren komen: telkens met z'n tweeën tegelijk* **aan-be-ste-den** [besteedde aan, heeft aanbe-

steed] *een werk aanbesteden: het tegen een bepaalde prijs laten uitvoeren*

de **aan-be-ta-ling** [v; -en] klein deel van een bedrag dat je alvast betaalt, terwijl je de rest later zult betalen

aan-be-ve-len [beval aan, heeft aanbevolen] *iets of iemand aanbevelen: zeggen dat iets of iemand goed is = aanprijzen, aanraden* ♦ *de sorbets hier kan ik je aanbevelen*

de **aan-be-ve-ling** [v; -en] wat je zegt of opschrijft om iets of iemand aan te bevelen = aanraden ♦ *ik ga naar die film op aanbeveling van mijn vriendin: omdat mijn vriendin zegt dat hij goed is*

aan-bid-den [aanbad, heeft aanbeden of aanbeden] *iemand aanbidden: iemand heel erg bewonderen, iemand de hoogste eer geven = vereren, adoreren* ♦ *de drie koningen aanbaden het kindje Jezus*

de **aan-bid-der** [m; -s], vrouw: **aan-bid-ster** [v; -s] iemand die smoorverliefd op je is

de **aan-bid-ding** [v] diepe bewondering, grote eerbied

de **aan-bid-ster** [v] → **aanbidder**

aan-bie-den [bood aan, heeft aangeboden] *iemand iets aanbieden: laten weten dat iemand iets kan krijgen* ♦ *kan ik u een kopje koffie aanbieden?; te koop aangeboden: een paar skeelers; iemand je hulp aanbieden*

de **aan-bie-ding** [v; -en] artikel dat gedurende een korte tijd goedkoper is dan normaal = koopje ♦ *de tandpasta is in de aanbieding: die is tijdelijk goedkoper*

de **aan-blik** [m] **1** het kijken ♦ *bij de eerste aanblik zag ik al dat het mis was* **2** wat je ziet ♦ *het landschap bood een troosteloze aanblik: het zag er troosteloos uit*

het **aan-bod** datgene wat iemand aanbiedt ♦ *een aanbod aannemen; een aanbod afslaan*

aan-bouw [zelfst nw] ▼ *in aanbouw zijn: gebouwd worden*

aan-bran-den [brandde aan, is aangebrand] (van eten) aan de bodem van de pan gaan vastzitten en zwart worden

aan-bre-ken [brak aan] **1** [is aangebroken] (van een tijdstip of periode) beginnen ♦ *eindelijk is de grote dag aangebroken* **2** [heeft aangebroken] *iets aanbreken: iets openmaken* ♦ *een nieuw pak koffie aanbreken*

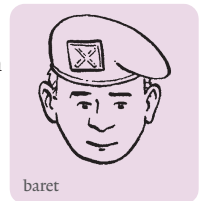
aan-bren-gen [bracht aan, heeft aangebracht] **1** *iets aanbrengen: iets ergens op of in maken* ♦ *grendels op een deur aanbrengen; verbeteringen in een opstel aanbrengen* **2** *iemand als lid aanbrengen: iemand lid maken*

de **aan-dacht** het opletten, het met je gedachten ergens bij zijn = attentie, oplettendheid ♦ *mag ik even jullie aandacht?; de aandacht vestigen op iets: zorgen dat de mensen op iets letten; de aandacht van iets afleiden: zorgen dat de mensen ergens anders op letten; dat kind krijgt te weinig aandacht: er wordt te weinig naar omgekeken*

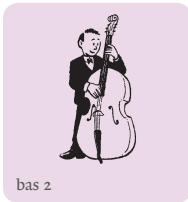
- aan-dach-tig** [bijv nw] met aandacht = opletend, attent
- het **aan-deel** [aandelen] **1** bewijs dat je geld hebt gestoken in een onderneming **2** bijdrage ♦ *wat is jouw aandeel in de ruzie?: wat heb jij met de ruzie te maken?*
- de **aan-deel-hou-der** [m; -s], vrouw: **aan-deel-houd-ster** [v; -s] iemand die een of meer aandelen (bet. 1) in een bedrijf heeft
- het **aan-den-ken** [-s] voorwerp waardoor je aan iemand of iets blijft denken = souvenir, herinnering ♦ *een schelp als aandenken aan de vakantie*
- aan-dik-ken** [dikte aan, heeft aangedikt] *iets, bijv. een gebeurtenis of een verhaal, aandikken: iets een beetje mooier of spannender maken = overdrijven*
- aan-doen** [deed aan, heeft aangedaan] **1** *iemand iets aandoen: veroorzaken dat iemand iets moet ondergaan* **2** *een plaats aandoen: die kort bezoeken* **3** *prettig, onaangenaam enz. aandoen: een prettige, onaangename enz. indruk maken* ♦ *dat schilderij doet modern aan*
- de **aan-doe-ning** [v; -en] **1** ziekte van een bepaald lichaamsdeel of van een bepaalde functie van je lichaam = kwaal ♦ *een oogandoening* **2** ontroering = emotie
- aan-doen-lijk** [bijv nw] zo dat er tedere gevoelens bij je opkomen = vertederend, ontroerend
- de **aan-drang** [m] **1** het aandringen, nadruk = klem ♦ *met aandrang iets vragen* **2** innerlijke noodzaak ♦ *de aandrang voelen om te niesen*
- de **aan-drift** [-en] natuurlijke neiging = instinct
- aan-drin-gen** [drong aan, heeft aangedrongen] *ergens op aandringen: steeds opnieuw en dringend om iets vragen* ♦ *op hulp aandringen*
- aan-dui-den** [duidde aan, heeft aangeduid] **1** *iets aanduiden: iets aangeven, iets duidelijk maken = uitdrukken* ♦ *haar antwoord duidt wel aan hoe teleurgesteld zij was* **2** *iemand aanduiden: (België) iemand aanstellen, benoemen* ♦ *iemand als opvolger aanduiden*
- aan-een** [bijwoord] niet gescheiden, niet los ♦ *letters aaneenschrijven; zes weken aaneen: aan één stuk door*
- de **aan-een-scha-ke-ling** [v; -en] lange rij = serie, reeks ♦ *een aaneenschakeling van gebeurtenissen*
- de **aan-flui-ting** [v; -en] iets wat bespottelijk en schandelijk is = afgang ♦ *de eerste les van de nieuwe meester was een aanfluiting*
- aan-gaan** [ging aan, is aangegaan] **1** een kort bezoek brengen ♦ *ga je nog bij oma aan?* **2** *het gaat niet aan dat ...: het is niet netjes dat ..., het hoort niet dat ...* **3** *het gaat mij aan: ik heb daarmee te maken* ♦ *dat gaat je niks aan!* **4** *iets aangaan: met iets beginnen* ♦ *een weddenschap aangaan*
- aan-gaan-de** [voorzetsel] [deftig] over = ontrent, wat betreft, inzake ♦ *aangaande de rapportcijfers kunnen wij nog niets meedelen*
- aan-ga-pen** [gaapte aan, heeft aangegaapt] *iemand aangapen: iemand met open mond aanstaren, omdat je verbaasd bent of iets niet snapt*
- aan-ge-bo-ren** [bijv nw] (van eigenschappen) die je al vanaf je geboorte hebt
- aan-ge-brand** [bijv nw] **1** boos of beledigd ♦ *hij is snel aangebrand* **2** (België) gewaagd, pikant ♦ *het was een aangebrande mop*
- aan-ge-daan** [bijv nw] ontroerd = getroffen, bewogen
- de **aan-ge-le-gen-heid** [v; aangelegenheden] zaak = kwestie ♦ *financiële aangelegenheden: geldzaken*
- aan-ge-naam** [bijv nw] prettig, fijn = plezierig ♦ *aangenaam kennis te maken: dit zeg je wanneer je iemand voor het eerst ontmoet*
- aan-ge-scho-ten** [bijv nw] een beetje dronken = tipsy
- aan-ge-sla-gen** [bijv nw] uit je evenwicht gebracht, van slag ♦ *oma was aangeslagen toen opa naar het ziekenhuis moest*
- aan-ge-trouwd** [bijv nw] gezegd van iemand die zelf niet tot de familie hoort, maar getrouwd is met een familielid
- aan-ge-ven** [gaf aan, heeft aangegeven] **1** *iemand iets aangeven: iemand iets in handen geven = overhandigen, aanreiken* ♦ *wil je de boter aangeven?* **2** *iets aangeven: iets te kennen geven, iets laten weten* ♦ *zij gaf aan dat zij vroeg naar huis wilde; (muziek) de toon aangeven: de toon laten horen waarop anderen moeten afstemmen* **3** *iemand of iets aangeven: iemand of iets officieel melden* ♦ *de dief heeft zichzelf aangegeven bij de politie; iets aangeven bij de douane: vertellen dat je iets de grens over brengt*
- aan-ge-we-zen** [bijv nw] **1** meest geschikt ♦ *jij bent de aangewezen persoon om dat te doen* **2** *op iets aangewezen zijn: het met iets moeten doen, geen andere mogelijkheid hebben* ♦ *wij zijn op het openbaar vervoer aangewezen*
- het **aan-ge-zicht** [-en] voorkant van je hoofd = ge-laat, gezicht
- aan-ge-zien** [voegwoord] omdat = daar
- de **aan-gif-te** [v; -n] het aangeven (bet. 3) ♦ *aan-gifte doen van een geboorte; bij diefstal doen wij aangifte bij de politie*
- aan-gren-zend** [bijv nw] dat of die er-naast ligt, naburig = belendend ♦ *een aangrenzend dorpje*
- aan-grij-pen** [greep aan, heeft aangegrepen] **1** *een gelegenheid, een kans aangrijpen: die gebruiken, die benutten* **2** (van gebeurtenissen) *iemand aangrijpen: een sterke ontroering bij iemand veroorzaken = beroeren, treffen* ♦ *die film heeft me enorm aangegrepen*
- aan-grij-pend** [bijv nw] gezegd van iets dat je sterk aangrijpt (bet. 2)
- aan-ha-len** [haalde aan, heeft aangehaald] **1** *iets aanhalen: iets aantrekken, iets strakker trekken* ♦ *je schoenveters aanhalen* **2** *iemand aan-*

- ban-ge-lijk** [bijv nw] ❶ gauw bang ❷ (België, spreektaal) geweldig, fantastisch = cool
- de **ban-gerd** [m; -s] iemand die bang is of gauw bang is = bangerik
- de **ban-ge-rik** [m; -en] bangerd
- de **ba-njer** [-en] vlag van een legeraanvoerder
- ban-je-ren** [banjerde, heeft gebanjerd] met grote passen lopen ♦ *door de stad banjeren*: door de stad zwerven
- de **ban-jo** [m; -'s] rond tokkelinstrument dat een beetje op een gitaar lijkt
- de **bank** [-en] ❶ meubelstuk waar twee of meer personen op kunnen zitten ♦ *een bankje in het park* ❷ kantoor waar je o.a. geld kunt lenen en sparen ❸ een- of tweepersoonstafeltje met een ingebouwd kastje en met een zitplaats voor de leerlingen = schoolbank
- het **bank-bil-jet** [-ten] bedrukt stukje papier om mee te betalen ♦ *een bankbiljet van twintig euro*
- het **ban-ket** [-ten] ❶ zoet gebak van bladerdeeg met amandelspijs erin ❷ feestelijke maaltijd voor hoge gasten
- de **ban-ket-bak-ker** [m; -s] bakker die taart, gebakjes en koekjes bakt
- de **ban-kier** [m; -s] baas van een bank (bet. 2)
- de **bank-kaart** [m; -en] (België) bankpas
- de **bank-pas** [m; -sen] (Nederland) plastic kaart met een chip, waarmee je kunt betalen of geld uit een automaat kunt halen = pinpas (in België: bankkaart)
- het **bank-roet**¹ toestand dat iemand zijn of haar schulden niet meer kan betalen = faillissement
- bank-roet**² [bijv nw] met grote schulden en zonder geld om die te betalen = failliet ♦ *die zaak gaat bankroet*: die kan de schulden niet meer betalen
- de **bank-schroef** [-schroeven] werktuig om iets stevig vast te klemmen, bijv. een stuk ijzer dat omgebogen moet worden
- het **bank-stel** [-len] zitbank met bijpassende stoelen
- de **ban-ne-ling** [m; -en] iemand die uit een bepaald gebied is weggestuurd en daar niet meer mag terugkeren = balling
- de **ban-ner** (Engels) /bɛnɲər/ [m; -s] advertentie op een internetpagina, vaak in de vorm van een smalle strook
- de **ban-vloek** [m; -en] woorden waarmee iemand in de ban wordt gedaan → **ban**
- de **ba-pao** [m; -'s] gevuld broodje dat met stoom gaar is gemaakt, en dus geen korst heeft
- de **ba-p-tist** [m; -en] aanhanger van een godsdienstige richting waarbij de gelovigen gedoopt worden als ze volwassen zijn
- de **bar**¹ (Engels) /bɑ:r of bɑr/ [-s] ❶ hoge toonbank in een café, waarachter de drankjes ingeschonken worden = buffet, tapkast, tap, toog ❷ café
- bar**² [bijv nw] verschrikkelijk ♦ *de reddingsploeg deed haar werk in barre omstandigheden; het is bar*

- koud vandaag; (uitdr) het is bar en boos*: allerverschrikkelijkst
- de **ba-rak** [-ken] houten gebouw dat tijdelijk ergens staat = keet
- de **bar-baar** [m; barbaren] onbeschaafd en ruw mens = woesteling, bruuft
- bar-baars** [bijv nw] zoals past bij een barbaar, ruw = wreed, onmenselijk ♦ *die hond werd op een barbaarse manier mishandeld*
- de **bar-be-cue** (Engels) /bɑ:rbekjoe/ [-s] bak met een rooster, waar je vlees op kunt roosteren
- barbecueën** bar-be-cue-en /bɑ:rbekjoewen/ [barbecuede, heeft gearbecueed] vlees roosteren op een barbecue
- Bar-ber-tje** [zelfst nw] ▼ *Barbertje moet hangen*: gezegd als er per se iemand de schuld moet krijgen, of dat nu eerlijk is of niet
- de **bar-bie-pop** [-pen] kleine pop die eruitziet als een tienermeisje of -jongen, of als een volwassen vrouw of man
- de **bar-bier** [m; -s] (ouderwets) kapper
- de **bar-co-de** /bɑrkoode/ [m; -s] rij streepjes van verschillende dikte op de verpakking van artikelen, waarin in code gegevens over die artikelen staan = streepjescode, zebra-code
- de **ba-ren**¹ [meervoud] (ouderwets) golven ♦ *varen, varen over de baren*
- ba-ren**² [baarde, heeft gebaard] (van een vrouw) *een kind baren*: het ter wereld brengen
- de **ba-ret** [-ten] slappe pet zonder klep
- het **Bar-goens** taal die dieven en andere onderwereldfiguren onder elkaar praten ♦ *'bajes' is Bargoens voor 'gevangenis'*
- de **ba-ri-ton** [m; -s] zangstem van mannen tussen hoog (tenor) en laag (bas) in → **zangstemmen**
- de **bar-kee-per** (Engels) /bɑ:rkieper/ [-s] iemand die achter de bar staat en drankjes inschenkt
- de **bar-kruk** /bɑrkruk/ [-ken] hoge kruk om aan de bar te zitten
- barm-har-tig** [bijv nw] gezegd van iemand die vol medelijden is en hulp biedt
- de **barn-steen** [m; -stenen] gele, rode of bruinrode halfedelsteen = amber
- de **ba-rok**¹ [m] periode in de kunstgeschiedenis van ± 1550 tot ± 1750, toen kunstwerken gekenmerkt werden door uitbundige versieringen en overdadige uitdrukking van gevoelens
- ba-rok**² [bijv nw] met rijke, overdadige versieringen = grillig ♦ *een barok bouwwerk*
- de **ba-ro-me-ter** [m; -s] toestel dat de luchtdruk meet en waarop je ziet of het weer beter of slechter zal worden

- de **ba-ron** [m; -nen], vrouw: **ba-ro-nes** [v; -sen] man van adel, iets lager dan een graaf
- de **ba-ro-nes** [v; -sen] ❶ vrouwelijke baron ❷ vrouw van een baron
- de **bar-ra-ge** (Frans) /barraʒzje/ [v; -s] (paarden-sport) extra wedstrijdronde tussen de ruiters die gelijk geëindigd zijn
- bar-rels** [zelfst nw] ▼ *de vaas viel aan barrels*: in stukken, kapot
- bar-re-voets** [bijwoord] op blote voeten
- de **bar-ri-ca-de** [v; -n] op elkaar gestapelde din-gen om de weg te versperren = versperring ▼ *de krakers wierpen barricaden op*; (uitdr) *op de barri-cade gaan staan voor iets*: je uiterste best voor iets willen doen, voor iets willen knokken
- bar-ri-ca-de-ren** [barricadeerde, heeft gebar-ricadeerd] *een straat, een deur enz. barricaderen*: die afsluiten door een barricade
- de **bar-ri-è-re** [-s] iets dat in de weg staat of dat je tegenhoudt = belemmering, hinderpaal ▼ *dat die mensen geen Nederlands spreken is voor mij een bar-rière om bij ze op bezoek te gaan*: daardoor ga ik niet zo makkelijk bij ze op bezoek
- bars** [bijv nw] onvriendelijk en kortaf ▼ *met barse stem stuurde zij hem weg*
- de **barst** [-en] scheur in iets breekbaars ▼ (infor-meel) *geen barst*: helemaal niets; *je ziet er geen barst van*
- bar-sten** [barstte, is gebarsten] ❶ barsten krij-gen ❷ *iemand laten barsten*: (informeel) iemand in de steek laten, iemand laten stikken ▼ (infor-meel) *het barst hier van de automatieken*: er zijn hier verschrikkelijk veel automatieken; (infor-meel) *ik lachte me te barsten*: tot ik niet meer kon, heel erg; *barstende hoofdpijn*: heel erge hoofdpijn
- Bart-jens** [zelfst nw] ▼ $2+2=4$ *volgens Bartjens*: dat is zeker, daar is geen speld tussen te krijgen (Bartjens heeft in de zeventiende eeuw een boek over rekenen geschreven)
- de **bas** [-sen] ❶ lage mannen-stem bij het zingen (de tenor is de hogere stem) → **zangstemmen** ❷ het grootste strijkinstrument, dat het laagste speelt = contrabas

bas 2

- men ▼ *waar baseer je dat idee op?*: hoe kom je bij dat idee?
- het **ba-si-li-cum** kruid met een frisse smaak
- de **ba-si-lijk** [v; -en] eretitel voor een bijzondere rooms-katholieke kerk
- de **ba-sis** [v; -sen of bases] ❶ datgene waarop iets steunt = voet, fundament ▼ *de basis van een toren* ❷ datgene wat vastligt, waar je van uit moet gaan = uitgangspunt, grondslag ▼ *op die basis kan ik niet met je samenwerken* ❸ vaste plaats waarvandaan soldaten, vliegtuigen enz. ver-trekken ▼ *een vliegbasis*; *een raketbasis*
- de **ba-sis-edu-ca-tie** [v] basisonderwijs aan vol-wassenen die vroeger niet de kans hadden om goed te leren rekenen, lezen en schrijven
- het **ba-sis-on-der-wijs** onderwijs op de basis-school
- de **ba-sis-school** [-scholen] school voor kinderen van vier tot twaalf jaar, verdeeld in acht groepen
- het **ba-sis-sta-ti-on** [-s] deel van een telefoon dat met een draad op het telefoonnet is aangesloten
- de **ba-sis-ver-ze-ke-ring** [v; -en] verzekering tegen de belangrijkste ziektekosten waarvoor iedereen hetzelfde bedrag betaalt, hoe hoog of laag zijn of haar inkomen ook is
- de **ba-sis-vor-ming** [v] (Nederland) eerste drie jaar van het voortgezet onderwijs, waarbij kin-deren in elk geval dezelfde vijftien vakken krij-gen
- het **ba-sis-woor-den-boek** [-en] woordenboek waarin de belangrijkste woorden voor een be-paalde doelgroep zijn opgenomen
- de **bas-ket** (Engels) /bɑːskɛt, België: bɑskɛt/ [-s] (sport) ring met een netje eraan boven aan een paal, waar je een bal doorheen moet gooien
- het **bas-ket-bal** /bɑːskɛdɒl, België: bɑskɛdɒl/ (sport) spel waarbij je een bal door de basket van de tegenpartij moet gooien
- de **bas-ma-ti-rijst** [m] geurige rijstsoort uit India
- de **bas-set** [m] kortharige witte hond met donkere vlekken, korte poten en lange hangoren
- het **bas-sin** (Frans) /bassɛn/ [-s] ❶ (deftig) zwembad ❷ grote kuil waar water in bewaard wordt = wa-terbekken
- de **bas-sist** [m; -en], vrouw: **bas-sis-te** [v; -n of -s] iemand die bas (bet. 2) speelt
- de **bast** [m; -en] ❶ buitenste laag van een boom = schors ❷ (informeel) huid of lichaam ▼ *lekker, die zon op je blote bast*
- bas-ta** [tussenwerpsel] ▼ *en daarmee basta*: en nu is het genoeg!
- de **bas-taard** [m; -s of -en] ❶ (ouderwets) kind waarvan de ouders niet met elkaar getrouwd zijn ❷ dier dat maar voor een gedeelte van een bepaald ras is
- de **bas-taard-vloek** [m; -en] vloek die een beetje veranderd is, zodat hij niet meer als een vloek klinkt, bijv. 'jeetje' in plaats van 'jezus'
- de **bas-terd-sui-ker** [m] soort minder zuivere suiker die wit, geel of bruin kan zijn

het **bas-ti-on** [-s] deel van een stadsmuur dat uitsteekt, om van daaruit de muur te beschermen tegen aanvallen van buiten

het **bat** (Engels) /bet/ [-s] rond plankje met een handvat waarmee je bij tafeltennis een balletje heen en weer slaat

Ba-taafs [bijv nw] ▼ *de Bataafse Republiek*: zo werd Nederland van 1795 tot 1806 genoemd

het **ba-tal-jon** [-s] groep van 500 tot 1000 soldaten
ba-te → **baat**¹

ba-ten [baatte, heeft gebaat] baat¹ (bet. 1) geven, voordeel opleveren = helpen ♦ (uitdr) *hoe zij ook haar best deed, het mocht niet baten*: het hielp niets, het was vergeefse moeite; (uitdr) *baat het niet, het schaaft ook niet*: het helpt misschien niet, maar het zal je ook geen kwaad doen

ba-tig [bijv nw] ▼ *batig saldo*: de winst die iets je oplevert

ba-tik-ken [batikte, heeft gebatikt] stukken stof in verf doppelen, nadat figuren die niet gekleurd moeten worden met was zijn ingesmeerd

de **bats** [-en] grote schop met ronde hoeken om zand enz. mee te scheppen

de **bat-te-rij** [v; -en] ❶ voorwerp dat een beperkte hoeveelheid stroom kan leveren en waarop sommige radio's, zaklantaarns, horloges enz. werken ♦ *een oplaadbare batterij*: een batterij die je telkens weer kunt opladen ❷ *een heleboel dezelfde dingen op een rij* ♦ *er stond een hele batterij computers*

het **bauxiet** grondstof waarvan aluminium gemaakt wordt

de **ba-va-rois** (Frans) /bavvaarwa/ [v] romige, luchtige pudding

de **ba-vi-aan** [m; bavianen] grote aap met een korte staart en een vooruitstekende snuit

de **ba-x-ter** [m; -s] (België) infuus

de **ba-zaar** [m; -s] rommelmarkt voor een goed doel = fancy fair ♦ *we gaan huis aan huis spullen inzamelen voor de bazaar*

ba-ze-len [bazelde, heeft gebazeld] onzin praten, dom kletsen = zwammen

ba-zig [bijv nw] gezegd van iemand die de baas¹ (bet. 1) wil spelen = bedilligerig

de **ba-zijn** [v] → **baas**¹

de **ba-zuin** [-en] soort trompet of hoorn met een harde, schelle klank

de **BB** [v] (Nederland) Bescherming Burgerbevolking; dit was vroeger een organisatie die bij rampen, oorlogen enz. mensen hielp

de **B&B** (Engels) /bie-enbie:/ [-'s] bed and breakfast

de **BBC** (Engels) /biebiesje/ British Broadcasting Corporation; dit is een radio- en tv-omroep in Groot-Brittannië

de **BB'er** [m; -s] bekende Belg

de **BBL** [m] (België) Bond Beter Leefmilieu; dit is een groep van milieuverenigingen

de **bcc** [m; -'s] blind carbon copy; dit is een mogelijkheid om een e-mail te versturen aan meer

mensen zonder dat de mailadressen zichtbaar zijn

bè [tussenwerpsel] geluid van een blatend schaaap

het **be-ach-vol-ley-bal** /bie:tsjfolliebal/ volleybal op het strand

be-ade-men [beademde, heeft beademd] *iemand beademen*: kunstmatige ademhaling bij iemand toepassen, met de mond of met een speciaal apparaat

de **be-amb-te** [m; -n] iemand die een lagere functie heeft bij de overheid ♦ *zijn vader is douanebe-ambte*: werkt bij de douane

be-amen [beaamde, heeft beaamd] *iets beamen*: zeggen dat iets klopt of dat je het met iets eens bent = bevestigen

de **be-a-mer** (Engels) /bie:mer/ [m; -s] projector die werkt via een computer, zoals bij lezingen wordt gebruikt

be-ang-sti-gen [beangstigde, heeft beangstigd] *iemand beangstigen*: iemand angstig maken, iemand angst aanjagen

de **be-a-nie** (Engels) /bie:nie/ [m; -s] strak zittend gebreid mutsje dat stoer staat

be-ant-woor-den [beantwoordde, heeft beantwoord] ❶ *een vraag, een brief enz. beantwoorden*: er antwoord op geven ❷ *aan een verwachting, beschrijving enz. beantwoorden*: zó zijn als de verwachting, beschrijving enz. was

de **beat** (Engels) /bie:t/ [m] ❶ popmuziek met een bepaald ritme, die rond 1957 in Engeland opkwam ❷ ritme van beatmuziek ♦ *dat nummer heeft een snelle beat*

beau-fort /boofor:/ [afkorting] maat waarmee de windkracht wordt uitgedrukt ♦ *een storm van 9 beaufort*

de **beau-ty** (Engels) /bjo:tie/ [v; -'s] (letterlijk: schoonheid) heel mooi mens, dier of ding ♦ *kijk die zonnebloem, wat een beauty!*

de **beau-ty-case** (Engels) /bjo:tiekees/ [m; -s] koffertje om opmaakspullen in op te bergen

de **be-bop** (Engels) /bie:bop/ bepaald soort jazzmuziek ▼ **bebop**haar: korte stekeltjes

Bech-te-rew /begteref/ [zelfst nw] ▼ *de ziekte van Bechterew*: ziekte waarbij de rug stijf en soms ook krom wordt

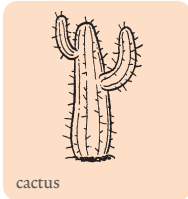
becommentariëren be-com-men-ta-ri-e-ren [becommentarieerde, heeft becommentarieerd] *iets becommentariëren*: commentaar op iets geven

het **bed** [-den] ❶ slaappleeds uit een matras en een onderstel ♦ *oma moet van de dokter het bed houden*: ze mag niet opstaan en rondlopen; (uitdr) *hij staat ermee op en gaat ermee naar bed*: hij denkt er steeds aan; (uitdr) *dat is ver van mijn bed*: daar maak ik me niet druk over, dat staat te ver van mij af; (uitdr) *iemand uit bed*

bed 1

- de **c** [c's] ❶ de derde letter van het alfabet ❷ muzieknoot → **muzieknoten**
C Romeins cijfer voor 100 → **Romeinse cijfers**
C² [afkorting] Celsius
ca. [afkorting] circa
- het **ca-ba-ret** /kaabaarɛt/ [-s] voorstelling op het toneel met o.a. liedjes en toneelstukjes, meestal om te lachen
- de **ca-ba-re-tjer** /kaabaartje/ [m; -s], vrouw: **ca-ba-re-ti-è-re** [v; -s] iemand die optreedt in een cabaret
- de **ca-bj-ne** [v; -s] ❶ afgesloten ruimte, bijv. voor een bestuurder of voor passagiers ✦ *een liftcabine; een cabine van een vrachtwagen* ❷ kleedhokje
- de **ca-brio** [m; -s] (verkort) cabriolet
- de **ca-bri-o-let** [m; -ten] personenauto met een linnen dak dat helemaal ingevouwen kan worden
- de **ca-cao** /kaakaʊ, België: kaakao/ [m] grondstof voor chocolade, gehaald uit de bonen van de cacaoboom
- de **ca-cao-bo-ter** /kaakaʊbooter, België: kakaobooter/ [m] vet uit cacao bonen dat je kunt gebruiken om je lippen tegen uitdroging te beschermen
- de **ca-che-pot** (Frans) /kasjpo/ [m; -s] sierbloempot
- het **ca-chet** /kasj/ iets extra's waardoor iets een beetje deftig wordt = stijl ✦ *die mooie Perzische looper geeft cachet aan onze antieke tafel*
- de **caç-tus** [m; -sen] plant met stekels, die in warme, droge streken in het wild groeit
- de **ca-dans** [-en] ritme van een beweging, een muziekstuk of een gedicht ✦ *de ruiter bewoog mee met de cadans van zijn paard*
- het **ca-deau** /kaado/ [-s] iets dat je van iemand krijgt zonder dat je er iets voor terug hoeft te doen = geschenk, gift, presentje ✦ *een verjaarscadeau; (uitdr) dat kun je van mij cadeau krijgen: ik moet er niets van hebben; (uitdr) iets cadeau krijgen: ergens niets voor hoeven doen*
- de **ca-det** [m; -ten] ❶ iemand die opgeleid wordt tot legerofficier = adelborst ❷ (België) speler van twaalf tot vijftien jaar die lid is van een sportvereniging
- de **ca-det-ten** [meervoud] spelers van dertien tot veertien jaar die deelnemen aan een competitie-sport
- het **ca-fé** [-s] gebouw waar mensen naartoe gaan om iets te drinken = kroeg, bar, pub
- de **ca-fé-baas** [m; -bazen] caféhouder, kroegbaas
- de **cafeïne** ca-fe-i-ne opwekkende, giftige stof die in heel kleine hoeveelheden voorkomt in koffie, thee, cacao en cola
cafeïnevrij ca-fe-i-ne-vrij [bijv nw] zonder cafeïne erin ✦ *cafeïnevrije koffie*

- de **ca-fe-ta-ria** [m; -'s] eenvoudig en goedkoop restaurant waar je snacks, zoals friet en frikandellen, kunt eten of afhalen
- de **caf-fè-lat-te** (Italiaans) /kaffeelatte/ [m; -s] koffie die op Italiaanse manier is gemaakt, met veel melk
- het **ca-hier** (Frans) /kaaje/ [-s] schrift
- de **cai** [v] (Nederland) centrale antenne-inrichting; dit is de officiële naam voor 'de kabel' die radio- en televisieprogramma's doorgeeft
- de **cais-si-è-re** (Frans) /kesje:re/ of /kasje:re/ [v; -s] vrouw die aan de kassa van een winkel of restaurant zit
- de **cais-son** (Frans) /kessōn/ [m; -s] grote bak die onder water kademuren, dijken of pijlers van een dam verstevigt
- de **cake** (Engels) /keek/ [m; -s] zachte, vrij luchtige koek die je in plakken snijdt
- cal** [afkorting] calorie
- de **ca-la-mi-tejt** [v; -en] ramp, ellende
- de **cal-cu-lā-tie** [v; -s] berekening die laat zien hoeveel iets gaat kosten
- de **cal-cu-lā-tor** [m; -s] rekenapparaat
- cal-cu-lē-ren** [calculēerde, heeft gcalculēerd] *iets calculeren: iets berekenen, iets uitrekenen*
- de **ca-lè-che** (Frans) /kaalesj/ [-s] open ruittuig op vier wielen
- de **ca-lei-do-scoop** [m; caleidoscopen] kijker die bij elke beweging een andere regelmatige kleurige figuur te zien geeft
- de **ca-lo-rie** [v; -ën] eenheid voor een hoeveelheid energie die je uit voedsel kunt halen en voor een hoeveelheid warmte die een apparaat kan leveren ✦ *in pinda's zitten heel veel calorieën*
- het **cal-vi-nis-me** protestants geloof volgens de leer van Calvin
- cal-vi-nis-tisch** [bijv nw] ❶ volgens het calvinisme = protestants ❷ streng en serieus
- de **ca-mee** [v; -ën] siersteen die zo uitgesneden is dat er een gezicht of een ander plaatje op staat
- ca-mel** (Engels) /kemməl/ [bijv nw] bruinbeige
- de **ca-mem-ber-t** (Frans) /kammambɛ:r/ [m] zachte witte Franse schimmelkaas
- de **ca-me-ra** [m; -'s] apparaat waarmee je foto's, films of video-opnamen kunt maken
- de **ca-mi-on** [m; -s] (België, spreektaal) vrachtwagen
- de **ca-mi-o-net-te** [-s] (België) bestelwagen
- de **ca-mou-flā-ge** /kaamoeflaazje/ [m; -s] iets dat een mens, dier of ding camoufleert ✦ *camouflagedekleuren: kleuren die hetzelfde zijn als die van de omgeving zodat ze niet opvallen*
- ca-mou-flē-ren** [camoufleerde, heeft gecamoufleerd] *iets of iemand camoufleren: ervoor zorgen dat iets of iemand niet opvalt* ✦ *de soldaten camoufleerden de tanks met takken en bladeren*
- camp** (Engels) /kemp/ [bijv nw] zo lelijk, kitscherig of ouderwets dat het weer leuk is en in de mode komt
- de **cam-pag-ne** /kampanje/ [m; -s] uitgebreide

actie om iets aan te prijzen of om iets juist af te keuren ✦ *een reclamecampagne*; Amnesty International voert al jaren een **campagne** tegen het martelen: zij wil bereiken dat het martelen van mensen ophoudt

de **cam-per** (Engels) /kɛmpɛr/ [m; -s] motorvoertuig dat is ingericht om er tijdens vakanties in te wonen = kampeerwagen

de **cam-ping** (Engels) /kɛmping, België: kɑmping/ [-s] kampeerterrain

de **cam-pus** [m; -sen] terrein van een universiteit of kostschool waar studenten of scholieren wonen

can-ce-len /kɛnsɛlɛn/ [cancelde, heeft gecancel] *iets cancelen*: iets niet door laten gaan = afgelasten ✦ *de voetbalwedstrijd werd gecancelled vanwege het weer*

de **can-na-bis** [v] hennep

de **can-nel-ɫɔ-ni** (Italiaans) [m] gerecht van deegrolletjes gevuld met vlees

de **ca-non** [m; -s] zangstuk voor twee of meer stemmen, waarbij alle partijen wel dezelfde melodie zingen, maar na elkaar beginnen ✦ *'Vader Jacob' is een bekende canon*

de **can-ta-te** [-s of -n] groot zangstuk voor solozangers, koor en meestal met orkest

de **can-tha-rel** [m; -len] eetbare paddenstoel = hanenkam

de **can-to-rij** [v; -en] kerkkoor

het **can-vas** sterke linnen stof waar o.a. boodschappentassen van gemaakt worden

de **cao** [v; -'s] collectieve arbeidsovereenkomst; hierin staan afspraken tussen werkgevers en werknemers over het loon, het aantal vakantie-dagen enz.

de **cap** (Engels) /kep/ [-s] pet met een harde bol voor ruiters

ca-pa-bel [bijv nw] geschikt en in staat om iets goed te doen = bekwaam, competent

de **ca-pa-ci-teit** [v; -en] 1 maximale hoeveelheid, of maximale kracht = vermogen ✦ *deze kachel heeft een behoorlijke capaciteit*: hij kan een flinke ruimte goed verwarmen; *het ziekenhuis heeft een capaciteit van 1000 bedden*: er kunnen 1000 mensen tegelijk verpleegd worden; *de thermoskan heeft een capaciteit van anderhalve liter*: er gaat anderhalve liter in 2 geschiktheid, bekwaamheid ✦ *zij heeft beslist de capaciteiten om naar de universiteit te gaan*

de **cape** (Engels) /keep/ [-s] mantel zonder mouwen ✦ *regencape*

de **ca-pi-tu-ɫa-tie** [v; -s] het capituleren = overgave ✦ *de Tweede Wereldoorlog eindigde met de capitulatie van Duitsland*

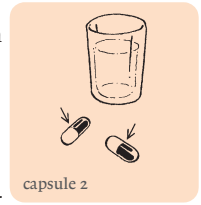
ca-pi-tu-ɫe-ren [capituleerde, heeft gecapituleerd] je overgeven, je verzet opgeven

de **cap-puc-ci-no** (Italiaans) /kappoetsjienoo/ [-'s] kop koffie met schuimende melk en cacao-poeder erbovenop

de **ca-pri-ool** [m; capriolen] malle beweging of

rare streek = toer, bokkensprong ✦ *de trapezewerkers maakten allerlei capriolen in de nok van de circus-tent*; *zulke capriolen moet je niet meer uithalen*: zulke malle streken

de **cap-su-ɫe** [m; -s] 1 cabine voor de bemanning van een ruimteraket 2 omhulsel om een poeder of vloeistof dat ervoor zorgt dat dat poeder of die vloeistof pas in je maag of darmen opgelost wordt ✦ *hoofdpijn-poe- ders in capsules*

de **cap-tain** (Engels) /keptɛn/ [m; -s] 1 gezagvoerder in een vliegtuig, de eerste piloot 2 aanvoerder van een sportteam

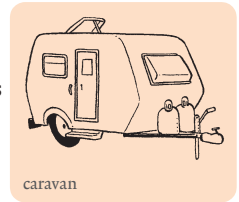
de **ca-pu-chon** /kaapusjon/ [m; -s] muts die aan een jas vastzit

ca-ra [afkorting] verzamelnaam voor alle ziekten aan de luchtwegen, zoals astma en bronchitis. Een kenmerk van dit soort aandoeningen is benauwdheid

de **ca-ram-bo-ɫe** /kaarambool/ [m; -s] het raken van een rode en een witte bal met de andere witte bal bij het biljartspel

de **ca-ra-mɛɫ** → **karamel**

de **ca-ra-van** (Engels) /kerreven, België: karavan/ [-s] vakantie-huisje op wielen dat als aanhangwagen achter de auto meegenomen kan worden

de **car-bu-ra-teur** [m; -s] onderdeel van een motor waarin de brandstof met lucht wordt vermengd, waardoor de brandstof beter verbrand wordt = carburator

de **car-bu-ra-tor** [m; -en of -s] carburateur

het **car-ci-noon** [carcinomen] (medisch) kwaadaardig kankergezwell

het **car-dio-gram** [-men] door een apparaat gemaakte tekening van de bewegingen van het hart, waarop je kunt zien of er afwijkingen zijn

de **car-dio-loog** [m; cardiologen] specialist in hartziekten = hartspecialist

de **ca-ri-ès** ca-ri-ès (medisch) gaatjes in je tanden die o.a. ontstaan door het eten van suiker, bijv. in snoep = tandbederf

het **ca-ri-ɫɔ-n** /kaarɫɔn/ [-s] muziekinstrument in kerktorens dat bestaat uit een rij klokken van klein naar groot = klokkenspel, beiaard

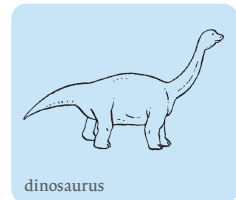
de **car-kit** (Engels) /kaarkit/ [-s] installatie in een auto waarin je een mobiele telefoon kunt plaatsen om de handen vrij te hebben tijdens het bellen

het **car-na-val** [-s] volksfeest dat zes weken voor Pasen wordt gevierd en waarbij mensen drie dagen lang verkleed de straat op en de cafés in gaan

de **car-ni-voor** [m; carnivoren] vleesetend dier, roofdier

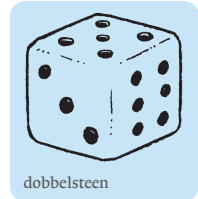
- de **car-pac-cio** (Italiaans) /karpatsjoo/ [m] voor-gerecht van heel dunne plakjes rauw vlees
- car-pe-dj-em** (Latijn) /karpeedj'em/ (letterlijk: pluk de dag) leef bij de dag, geniet, maak je geen zorgen voor morgen
- car-poo-len** (Engels) /kɑ:rpoe:le:n/ [carpoolde, heeft gecarpoold] met twee of meer mensen in één auto naar een gezamenlijke bestemming rijden, in plaats van elk voor zich in een eigen auto
- de **car-port** (Engels) /kɑ:rpɔ:rt/ [m; -s] afdak om een auto onder te stallen
- de **car-ré** [m, ook: het; -s] vierkant ♦ *de soldaten stonden in carré opgesteld*
- de **car-ri-è-re** [m; -s] verschillende, steeds betere banen en functies die iemand achter elkaar heeft = loopbaan ♦ *carrière maken*: snel een hoge positie bereiken, goed vooruitkomen
- de **car-ros-se-rie** [m; -ën] bovenbouw van een auto, bestaande uit het dak, de portieren, de spatborden, de motorkap en de achterklep
- de **car-rou-sel** [m; -s] ouderwetse draaimolen met houten paarden
- car-te blan-che** (Frans) /kartblānsj/ gelegenheid om geheel naar eigen inzicht iets te doen, onbeperkte volmacht ♦ *je krijgt carte blanche om iets voor de meester te kopen*: je mag voor de meester kopen wat je maar wilt
- het **car-tel** → **kartel**
- de **car-toon** (Engels) /kartoe:n/ [m; -s] getekende mop
- de **car-tridge** /kɑ:tritsj/ [m; -s] los en verwisselbaar onderdeel van een printer of kopieerapparaat waar de inkt voor het afdrukken uit komt
- het **cas-co** buitenkant, plaatwerk van een auto, een schip, een vliegtuig enz.
- cash** (Engels) /kesj/, België: kasj/ [bijv nw] (van betalingen) in de vorm van munten en bankbiljetten, dus niet met bijv. een pinpas of een creditcard = contant
- de **cash-and-car-ry** (Engels) /kesjenkerrie/ [-'s] (letterlijk: afrekenen en meenemen) grote, goedkope winkel = discount
- ca-shen** /kesjen/ [cashte, heeft gecasht] *iets ca-shen*: iets dat waardevol is ruilen voor contant geld
- de **ca-shew-noot** /kesjoenoot/ [m; -noten] kromme, eetbare noot
- het **ca-sj-no** [-'s] ❶ gebouw waar je allerlei gokspelen, zoals roulette en poken kunt spelen = speelhal ❷ rechthoekig, in blik gebakken, fijn witbrood
- de **cas-sa-tie** [v; -s] (rechtspraak) het vernietigen van een vonnis dat eerder uitgesproken is ♦ (België) *hof van Cassatie*: het hoogste gerechtshof
- de **cas-set-te** [m; -s of -n] ❶ kistje of koffertje met inhoud (bijv. met tafelbestek) ❷ (ouderwets) kleine geluidsbal
- de **cas-sis** frisdrank die van zwarte bessen is gemaakt
- de **cast** (Engels) /ka:st/ [m] groep acteurs in een bepaalde productie
- de **cas-tag-net-ten** [meervoud] Spaans muziek-instrument dat bestaat uit houtjes die je aan je vingers bindt en zo tegen elkaar slaat
- cas-ten** /kɑ:stɛn/ [castte, heeft gecast] iemand op grond van zijn of haar uiterlijk en manier van doen een bepaalde rol geven in een toneelstuk of film
- cas-tre-ren** [castreerde, heeft gecastreerd] *een mannetjesdier castreren*: zijn teelballen weghalen zodat hij geen vrouwtjesdier meer kan bevruchten
- ca-su-al** (Engels) /kezjoewel/ [bijv nw] nonchalent; losjes; informeel ♦ *casual kleding*
- ca-su-quo** (Latijn) of als dat van toepassing is = c.q. ♦ *je kunt remmen door achteruit te trappen, casu quo door de handremmen in te knijpen*
- de **ca-ta-com-be** [-n] onderaardse ruimte uit de Romeinse tijd waarin doden begraven werden
- de **ca-ta-lo-gus** [m; -sen of catalogi] lijst met een opsomming van voorwerpen, bijv. boeken of schilderijen die ergens te bezichtigen of te koop zijn
- de **ca-ta-ma-ran** [m; -s] zeilvaartuig dat bestaat uit twee evenwijdige drijvers die onderling verbonden zijn
- ca-tas-tro-faal** [bijv nw] met de uitwerking van een catastrofe = rampzalig, noodlottig ♦ *mijn vergissing had catastrofale gevolgen*
- de **ca-tas-tro-fe** [-s of -n] grote ramp
- de **ca-te-che-se** [v] godsdienstonderwijs
- de **ca-te-chi-sa-tie** [v; -s] onderwijs in de protestantse godsdienst waarin je je voorbereidt op de openbare geloofsbelijdenis
- de **ca-te-chis-mus** [m; -sen] leer van een godsdienst in de vorm van vraag en antwoord
- de **ca-te-go-rie** [v; -ën] groep, soort waar iemand of iets bij wordt ingedeeld = klasse ♦ *leeftijdscategorieën*
- ca-te-go-risch** [bijv nw] waar je niet aan hoeft te twifelen, volkomen duidelijk = pertinent, absoluut ♦ *iets categorisch weigeren*
- ca-te-ren** /keete:ren/ [caterde, heeft gecaterd] de catering verzorgen ♦ *de snackbar caterde het feestje*
- de **ca-te-ring** (Engels) /keete:ring/ [v] het verzorgen van eten en drinken voor grote groepen mensen, bijv. voor mensen die op hun werk eten, of bij feesten
- het **Cats-huis** ambtswoning van de Nederlandse minister-president
- de **cat-walk** (Engels) /ketwo:k/ [-s] podium voor modeshows
- cau-saal** [bijv nw] gezegd van iets dat een oorzaak aangeeft = oorzakelijk ♦ *er is een causaal verband tussen snoepen en een slecht gebit*: snoepen en een slecht gebit hebben met elkaar te maken
- de **cau-se-rie** /kauzerie of koozerie/ [v; -ën] korte toespraak of verhandeling over één onderwerp = praatje

- weinig verstand van computers heeft (als variant op analfabeet)
- het **di-gi-bord** [-en] digitaal schoolbord
- de **Di-giD** /diegiedee/ [v; -'s] (Nederland) persoonlijke code waarmee burgers kunnen inloggen op websites van de overheid
- di-gi-taal** [bijv nw] (van meet- en rekenapparatuur) die waarden aangeeft waar kleine stapjes tussen zitten (een digitale thermometer bijv. springt van de ene stand op de andere; een analoge thermometer kan elke temperatuur tussen bijv. -30°C en 50°C aangeven) ↔ analoge ♦ **een digitaal horloge**: een horloge met verspringende cijfers; een **digitale geluidsupname**: opname waarbij het geluid wordt vastgelegd in getallen (bij het afspelen worden die getallen weer omgezet in geluid); **digitale televisie**: televisie waarbij beeld en geluid worden verzonden en ontvangen via getallen die worden omgezet in beeld en geluid, en weer terug; **een digitale camera**: een camera die de foto's opslaat op een geheugenkaartje, waardoor je de foto's op je computer kunt bekijken en bewerken; (uitdr) **de digitale snelweg**: de mogelijkheid om via computernetwerken heel snel te communiceren
- de **di-gi-ten-ne** [-s] kleine, meestal ingebouwde antenne om digitale televisie te kunnen ontvangen → **digitaal**
- de **dij** [-en] deel van je been boven je knie
- de **dij-en-klet-ser** [m; -s] grap die zo leuk is dat je je van plezier op je dijen slaat
- de **dijk** [m; -en] aarden wal om het land tegen het water te beschermen = dam ♦ (uitdr) **iemand aan de dijk zetten**: iemand ontslaan; ook: de verkering met iemand uitmaken ▼ **een dijk van een huis, een salaris enz.:** een heel groot huis, een geweldig salaris enz.
- de **dijkgraaf** [m; -graven] iemand die ervoor zorgt dat een dijk goed onderhouden wordt
- de **dijk-ver-zwa-ning** [v; -en] het versterken van de dijken, om de kans op overstroming te verkleinen
- dik** [bijv nw] ❶ met een grote breedte of omvang ↔ dun ♦ **een dik boek; hij heeft een dikke buik;** (uitdr) **maak je niet dik!:** wind je niet op!; (uitdr) **iemand trouw zijn door dik en dun:** wat er ook gebeurt ❷ weinig vloeibaar ↔ dun ♦ **dikke pap** ❸ nauw aaneengesloten, met weinig tussenruimte ↔ dun ♦ **een dikke haardos** ❹ ruim, royaal ♦ **je hebt een dikke negen gehaald:** ruim een negen; **ze zijn dikke vrienden:** heel goede vrienden; **dat zit er dik in:** dat kun je verwachten; **ze doen graag dik:** ze scheppen graag op; **ze zijn heel dik:** ze kunnen het heel goed vinden samen; **dat is dik voor elkaar:** helemaal in orde; (uitdr) **het er dik bovenop leggen:** je bedoeling wel heel duidelijk laten merken
- de **dijk-doe-ne-rij** [v] opschepperij
- de **dijk-kop** [m; -pen] kikkervisje = donderkopje
- de **dijk-oor** (België, spreektaal) bof
- de **dijk-te** [v; -n of -s] het dik (bet. 1) zijn ♦ **de dikte van die plank is drie centimeter**
- dijk-wijs** [bijwoord] vaak
- de **dijk-zak** [m; -ken] (informeel) iemand die dik is
- het **di-lem-ma** [-'s] moeilijke keuze tussen twee dingen = tweestrijd ♦ **daarmee stel je me voor een groot dilemma**
- de **di-let-tant** [m; -en], vrouw: **di-let-tan-te** [v; -n of -s] iemand die niet veel verstand heeft van zijn of haar vak ♦ **ik laat m'n auto niet graag door zo'n dilettant repareren**
- de **dij-le** tuinkruid met schermbloemen en platte, ovale zaadjes
- de **di-men-sie** [v; -s] afmeting ♦ **een doos heeft drie dimensies: hoogte, breedte en diepte**
- dij-men** [dimde, heeft gedimd] **licht dimmen:** het minder fel laten schijnen = temperen, dempen ♦ **de chauffeur dimde het licht van de koplampen toen er een tegenligger aankwam;** (informeel; uitdr) **dimmen!:** een beetje rustiger of zachter!
- de **dj-nar** [-s] munteenheid in o.a. Algerije en Tunesië
- het **dj-ner** (Frans) /dienee/ [-s; dinertje] (deftig) feestelijke of chique avondmaaltijd
- di-ne-ren** [dineerde, heeft gedineerd] (deftig) het diner gebruiken
- het **ding** [-en] voorwerp of zaak ♦ **hoe heet dat ding ook alweer?; ik denk vaak aan de dingen die vroeger gebeurd zijn;** (uitdr) **ik heb er een lief ding voor over om ...:** ik zou heel graag willen dat ...; (uitdr) **een aardig, een eigenwijs enz. ding:** een aardig, een eigenwijs enz. kind; (uitdr) **een lekker ding:** iemand die er leuk en aantrekkelijk uitziet; (informeel; uitdr) **je ding doen:** doen waar je goed in bent of wat je leuk vindt
- din-gen** [dong, heeft gedongen] **naar de hand van een vrouw dingen:** proberen haar tot vrouw te krijgen
- de **din-ges** een ding waarvan of een mens van wie je de naam even niet weet ♦ **ik ben m'n dingens kwijt; heb je mevrouw Dinges al een kaart gestuurd?**
- de **dj-no** [m; -'s] (verkorting) dinosaurus ♦ **er heers- te een paar jaar geleden een ware dinorage**
- de **di-no-sau-rus** [m; -sen] uitgestorven voorhistorisch reptiel, soms van enorme omvang → **voorhisto- risch**
- de **djns-dag** [m; -en] de tweede dag van de week ♦ (Nederland) **de derde dinsdag in september:** Prinsjesdag
- het **di-o-cees** [diocesen] gebied dat bestuurd wordt door een bisschop = bisdom
- de **dip** [-s] ❶ (informeel) sombere toestand ♦ (uitdr) **een dip hebben:** je erg somber voelen
- ❷ sausje om chips of brood in te dippen ♦ **avoca- dodip**
- het **di-plo-ma** [-'s] bewijs dat je voor een examen

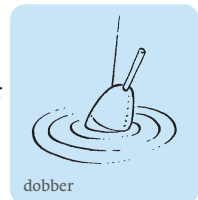

- geslaagd bent ❖ een **schooldiploma**; een **zwemdiploma**; je **diploma halen**
- de **di-plo-maat** [m; diplomaten] elk van de ambtenaren die zorgen voor contacten tussen de regering van een land en buitenlandse regeringen **di-plo-ma-tiek** [bijv nw] van of als van een diplomaat ❖ *zij is in diplomatieke dienst getreden*: zij is diplomaat geworden; *ze gaf een diplomatiek antwoord*: een voorzichtig antwoord met zorgvuldig gekozen woorden
- dip-pen** [dipte, heeft gedipt] *iets ergens in dip-pen*: iets ergens even in dopen ❖ *ze dippte een stukje brood in de kaassaus*
- di-rect** [bijv nw] meteen, onmiddellijk, zonder omweg = rechtstreeks ❖ *kom na schooltijd direct naar huis*; *zij is heel direct*: ze zegt meteen waar het om gaat ▼ (taal) **directe rede**: het letterlijk weergeven van wat gezegd is, met gebruik van aanhalingstekens; *in de zin: hij zei: 'ik heb honger' is 'ik heb honger' directe rede*; (taal) **direct object**: lijdend voorwerp
- de **di-rec-teur** [m; -en of -s], vrouw: **di-rec-tri-ce** [v; -s] hoofdleder van een bedrijf, een school enz.
- de **di-rec-tie** [v; -s] hoofdbestuur ❖ *de directie van onze school vergadert iedere week*
- di-rec-tief** [bijv nw] sturend ❖ een **directieve opmerking**: een opmerking waarmee je probeert anderen tot jouw mening over te halen
- de **di-rect mail** (Engels) /dajrektmeel/ [m] reclame die per post toegestuurd wordt
- de **di-rec-to-ry** (Engels) /dajrekterie/ [v; -'s] lijst met bestanden in een computerprogramma
- de **di-rec-tri-ce** [v] → **directeur**
- de **dir-ham** [-s] Marokkaanse munteenheid
- de **di-ri-gent** [m; -en], vrouw: **di-ri-gen-te** [v; -s of -n] iemand die dirigeert (bet. 1)
- di-ri-ge-ren** [dirigeerde, heeft gedirigeerd]
- ❶ een koor of orkest **dirigeren**: dat leiden bij het uitvoeren van een muziekstuk, o.a. door de maat aan te geven ❷ *iemand ergens heen dirigeren*: iemand ergens heen sturen ❖ *ze werd door de leraar de klas uit gedirigeerd*
- de **dir-ty mind** (Engels) /du:rtiemaɪnt/ (letterlijk: vieze geest) gedachtegang van iemand die snel een dubbelzinnige, seksuele betekenis aan iets hecht
- de **dis** [m; -sen] (deftig) tafel waarop de maaltijd staat ❖ *ze zetten zich aan de dis*: ze gingen aan tafel
- de **dis-cj-pel** [m; -en of -s] volgeling, leerling ❖ *Jesus had twaalf discipelen*
- de **dis-ci-pli-ne** /diesiepliɲe/ [v] ❶ tucht, orde ❖ *hij heeft geen discipline genoeg om zo hard te werken*: hij kan het niet van zichzelf gedaan krijgen ❷ [-s] tak van wetenschap, onderzoeksgebied ❖ *het samenwerken van verschillende disciplines*
- de **dis-co** [-'s] ❶ (verkort) discotheek ❷ (verkort) discmuziek
- de **dis-co-theek** [v; discotheken] ❶ plaats waar je kunt dansen op de muziek van platen en cd's
- ❷ plaats waar je tegen betaling grammofonplaten en cd's kunt lenen ❖ *boven de bibliotheek is een grote discotheek*
- de **djs-count** /djskaunt/ [m; -s] winkel waar je op alle artikelen grote korting krijgt = cash-and-carry
- dis-creet** [bijv nw] sterk rekening houdend met wat beter wel en niet gezegd kan worden = kies, fijnevoelig ❖ *we zullen dit geval discreet behandelen*
- de **dis-cre-pan-tie** [v] verschil, afwijking waardoor dingen niet meer met elkaar kloppen ❖ *er is een grote discrepantie tussen wat zij zegt en wat ze doet*
- de **dis-cre-tie** [v] het discreet zijn ❖ *ik vraag u om discretie*
- de **dis-cri-mi-na-tie** [v] het discrimineren
- dis-cri-mi-ne-ren** [discrimineerde, heeft gediscrimineerd] *iemand discrimineren*: iemand op een oneerlijke manier achterstellen omdat hij of zij een bepaalde eigenschap heeft ❖ *bij ons op school worden buitenlandse kinderen niet gediscrimineerd*
- de **djs-cus** [m; -sen] platte, ronde werpschijf
- de **dis-cus-sie** [v; -s] gesprek waarin je over een bepaald onderwerp met anderen van gedachten wisselt ❖ *in de klas hielden we een discussie over milieuvervuiling*; *dat staat nog ter discussie*: daar is nog geen beslissing over genomen
- discussiëren** dis-cus-si-e-ren [discussieerde, heeft gediscussieerd] *ergens over discussiëren*: ergens een discussie over houden
- dis-cu-ta-bel** [bijv nw] waarover men van mening verschilt = aanvechtbaar, betwistbaar ❖ *het plan om de school te verbouwen is erg discutabel*
- dis-cu-te-ren** [discuteerde, heeft gediscuteerd] *ergens over discuten*: ergens een discussie over houden
- de **disk** [-s] schijfje voor in een computer waarop je gegevens kunt opslaan (meestal vervangen door de cd) = diskette
- de **dis-ket-te** [-s] disk
- de **djsk-joc-key** (Engels) /djsɔdzjokkie/ [m; -s] iemand die platen draait voor de radio, in een discotheek of op een groot dancefeest = deejay
- djs-kre-diet** [zelfst nw] ▼ *iemand in diskrediet brengen*: iemand een slechte naam bezorgen
- dis-kwa-li-fi-ce-ren** [diskwalificeerde, heeft gediskwalificeerd] *iemand diskwalificeren*: (sport) iemand niet meer mee laten doen aan een wedstrijd omdat hij of zij zich niet aan de spelregels gehouden heeft
- de **dis-pen-sa-tie** [v; -s] ontheffing, vrijstelling van een regel of voorschrift
- het **djs-play** (Engels) /djsplee/ [ook: de (m); -s] ❶ uitstalling, bijv. van spullen op een toonbank ❷ venstertje op een apparaat, bijv. een telefoon, waarop je gegevens kunt aflezen, bijv. een telefoonnummer
- dis-pu-te-ren** [disputeerde, heeft gedispu-

- teerd] *disputeren over iets*: over iets redetwisten = debatteren ♦ *ze bleven maar over de vakantie **disputeren***
- het **dis-puut** [disputen] ❶ redetwist, discussie ♦ *de rapportenvergadering liep uit op een heftig **dispuut** tussen de leraren* ❷ studentenvereniging waar veel gedispersteerd wordt
- de **dis-sel** [m; -s] ❶ trekstang aan een caravan ❷ houten balk tussen twee paarden die een wagen trekken = disselboom
- dis-sen** [diste, heeft gedist] *iemand dissen*: iemand disrespeten betonen, d.w.z. iemand zwartmaken of uitschelden, bijv. in een rapsong
- de **dis-ser-ta-tie** [v; -s] proefschrift
- de **dis-si-dent** [m; -en], vrouw: **dis-si-den-te** [v; -n of -s] iemand die op politiek of godsdienstig gebied een mening heeft die sterk afwijkt van de mening van de machthebbers ♦ *in China worden **dissidenten** soms verbannen*
- de **dis-so-nant** [m; -en] ❶ valse toon ❷ iets dat niet past bij de rest = wanklank ♦ *die knalblauwe vloerbedekking is een **dissonant** in deze kamer*
- de **dis-tan-tie** [v; -s] afstand
- distantiëren** dis-tan-ti-e-ren [distantieerde, heeft gedistantieerd] *je distantiëren van iets of iemand*: afstand nemen van iets of iemand, je niet meer met iets of iemand bemoeien ♦ *ik wil me **distantiëren** van mijn vroegere vrienden*
- de **dis-tel** [-s] stekelige plant, vaak met paarse bloemen
- de **dis-tinc-tie** [v; -s] voornaamheid, beschaafdheid waardoor je je van anderen onderscheidt
- dis-trib-u-eren** [distribueerde, heeft gedistribueerd] *iets distribueren*: iets verspreiden, iets uitdelen ♦ *het Leger des Heils **distribueert** soep en koffie onder daklozen*
- de **dis-trib-u-tie** [v; -s] het distribueren ♦ *de **distributie** van levensmiddelen in de oorlog*: de verdeling van de schaarse levensmiddelen door de overheid
- het **dis-tri-ct** [-en] onderafdeling van een gebied ♦ *ieder **district** in deze stad heeft z'n eigen politiebureau*
- dit** [aanwijzend voornaamwoord] geeft aan dat iemand of iets bij de spreker in de buurt is ♦ ***dit** boek heb ik uit, maar dat nog niet*
- dijt-jes** [zelfst nw] ▼ *we kleitsen wat over **dijtjes** en datjes*: over allerlei kleine, onbelangrijke dingen
- dij-to** [bijv nw] hetzelfde, net zo ♦ *ze droeg een gebloemde rok en een **dito** jasje*: een jasje dat ook gebloemd was
- de **dij-va** [v; -s] beroemde zangeres of toneelspeelster
- de **dij-van** [m; -s] bank zonder leuningen speciaal om op te liggen = rustbank
- di-ver-gent** [bijv nw] uiteenlopend ↔ convergent ♦ *deze schemerlamp zorgt voor **divergent** licht*: een lichtbundel die naar onderen toe steeds breder wordt
- di-ver-ge-ren** [divergeerde, heeft of is gedivergeerd] uiteenlopen, zich verspreiden vanuit één punt ↔ convergeren ♦ ***divergerende** lichtstralen*
- di-vers** [bijv nw] ❶ verschillend, uiteenlopend ♦ *je kunt hier **diverse** uitstapjes maken* ❷ meer dan één = verscheiden ♦ ***diverse** leerlingen kwamen te laat*
- de **di-ver-sen** [meervoud] dingen van verschillende aard, die buiten een indeling vallen
- het **di-vi-dend** [-en] rente die je krijgt als je een aandeel in een bedrijf hebt gekocht → **aandeel**
- de **di-vi-sie** [v; -s] ❶ afdeling in het leger ❷ afdeling in het beroepsvoetbal ♦ *Telstar speelt in de eerste **divisie***
- de **dixie-land** (Engels) /dɪksielent/ bepaald soort jazzmuziek
- diz-zy** [bijv nw] duizelig ♦ *zij werd **dizzy** van al die kermisdrukke*
- de **dj** (Engels) /dʒiːdzjee/ [dj's] diskjockey
- de **djem-bé** [-s] hoge Afrikaanse trommel
- dl** [afkorting] deciliter
- dm** [afkorting] decimeter
- d.m.v.** [afkorting] door middel van
- het **DNA** deoxyribonucleic acid; stof in de celkernen van de mens, met een soort code waarin erfelijke eigenschappen vastliggen
- het **DNA-pro-fiel** iemands unieke eigenschappen zoals die in zijn of haar DNA zijn vastgelegd (bijv. gebruikt om misdadigers op te sporen)
- de **do** de eerste noot van de toonladder → **muzieknoten**
- dob-be-len** [dobbelde, heeft gedobbeld] een gokspel spelen met dobbelstenen
- de **dob-bel-steen** [m; -stenen] klein vierkant blokje met op de vlakken één tot zes stippen, gebruikt bij spelletjes ♦ *spek in **dobbelsteentjes** snijden*: in kleine vierkante blokjes
- de **dob-ber** [m; -s] (visserij) drijvend blokje of bolletje dat beweegt of onder water verdwijnt als je beet hebt ♦ (uitdr) *ze heeft er een harde **dobber** aan*: het is een moeilijke opdracht voor haar
- dob-be-ren** [dobberde, heeft gedobberd] op het water drijven en daarbij zacht heen en weer gaan ♦ *het bootje **dobberde** dagen lang op zee*
- de **do-cent** [m; -en], vrouw: **do-cen-te** [v; -s of -n] ❶ (Nederland) iemand die les geeft op een school waar je na het basisonderwijs heen kunt = leraar ❷ (België) iemand die les geeft in het hoger onderwijs
- do-ce-ren** [doceerde, heeft gedoceerd] *een vak doceren*: daar les in geven = onderwijzen ♦ *zij **doceert** Engels aan de universiteit*
- doch** [voegwoord] (deftig) maar ♦ *een eenvoudige **doch** voedzame maaltijd*

dobbelsesteen

dobber